

Reforma ÚDHPSH

Efektivní a nezávislý dohled nad férovou politickou soutěží

Novela zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, kterou se zpřesňuje řídicí struktura Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (ST 312).

Sněmovní tisk 312 doporučujeme schválit v navrženém znění co nejdříve.

Předsedovi a členům Úřadu totiž končí mandát na přelomu roku 2022 a 2023. Je nezbytné, aby nové vedení nastupovalo do nově a lépe nastaveného Úřadu.

Současná právní úprava způsobuje kompetenční spory a ohrožuje nestrannost dohledu nad stranami a politickou soutěží

Jádro Úřadu tvoří předseda a 4 členové. Způsob jmenování členů a předsedy je obdobný, stejně jako podstata a síla jejich mandátu. Postavení členů ale není v zákoně vymezeno, a ačkoli by spolu s předsedou měli zajišťovat nezávislost dohledu nad stranami, chybí v zákoně mechanismy vzájemné interakce a přesná oprávnění. To způsobuje kompetenční spory a umožňuje předsedovi, pokud chce, zcela ovládat veškerý chod Úřadu a potenciálně i libovolně ovlivňovat dohledovou činnost a její výsledky.

Novela přináší posílení nezávislosti a efektivity

Novela přináší posílení nezávislosti malého Úřadu (cca 19 zaměstnanců), který dohlíží na dodržování pravidel svobodné politické soutěže zakotvením principu kolektivního rozhodování v otázkách dohledu (namísto spoléhání na jednu osobu). Současně přináší zpřesnění kompetencí předsedy Úřadu a členů Úřadu, neboť současná právní úprava je v tomto ohledu nejasná a způsobuje problémy v chodu Úřadu, jak ukazuje praxe uplynulých prvních šesti let fungování.

ÚDHPSH se přibližuje osvědčenému modelu Nejvyššího kontrolního úřadu*

Žádné rozpočtové dopady: Vzniká pouze Kolegium Úřadu, které bude tvořeno ze stávajících členů a předsedy.

Pojistka nezávislosti: Kolegium bude plánovat a řídit dohledovou činnost. Nemá rozpočtové ani personální pravomoci (s výjimkou jmenování členů poradních orgánů) a je poslední instancí rozhodování Úřadu.

Pojistka efektivity: Úřad po manažerské stránce dále řídí předseda Úřadu, a to jak po rozpočtové, tak personální.

*S tím rozdílem, že NKÚ nedisponuje sankčními pravomocemi (např. neukládá pokuty), zatímco ÚDH ano. Proto je nebezpečí, že předseda ÚDH bude ovlivňovat dohledovou činnost, mnohem zásadnější.

Reforma ÚDHPSH - FAQ

Efektivní a nezávislý dohled nad férovou politickou soutěží

- ✗ **5členné kolegium bude řídit dalších cca 10 zaměstnanců. Vznikne chaos.**
- ✓ **Naopak => Kolegium chaos ukončí**, neboť "donutí" předsedu a 4 autonomní členy se zkoordinovat podle vymezených pravidel a zpřesněných kompetencí (oproti dnešnímu stavu, kdy není vymezeno postavení členů a neexistují pravidla pro "soužití" předsedy se členy, kteří mají obdobně silný mandát; též jsou totiž jmenováni prezidentem).
- ✗ **Kolegium bude nařizovat zaměstnancům i předsedovi.**
- ✓ **Ne. => Úkolovat zaměstnance Úřadu můžou jen členové a předseda (ne Kolegium).** Členové mohou úkolovat jen v souvislosti s dohledem a jen v tom případě, že se na tom členové s předsedou v Kolegiu dohodnou (řeší se tím dnešní situace, kdy členové musí zajistit plnění úkolu, ale chybí jim v zákoně zmocnění ukládat úkoly zaměstnancům). Předseda dál může úkolovat zaměstnance libovolně a jeho příkaz vždy přebije příkaz člena. Kolegium jako celek může předsedovi pouze uložit provést výkon kontroly, protože předseda je v zákoně veden též jako kontrolor.
- ✗ **Neodpovědné Kolegium bude předsedovi nařizovat, jak nakládat s rozpočtem.**
- ✓ **Není pravda => Personálie a rozpočet dále zůstávají ve výlučné kompetenci předsedy.** Předseda jen musí s Kolegiem sdílet informace.
- ✗ **Kolegium bude řídit předsedu. Inspirujme se raději u Nejvyššího kontrolního úřadu.**
- ✓ **Pravda je složitější => Předseda je součástí Kolegia**, předseda mu a svolává ho. Kolegium koordinuje předsedu a členy jen v otázkách dohledu (s rozpočtem si předseda může dělat, co chce). Srovnání pravomocí Kolegia v ÚDHPSH a v NKÚ níže v tabulce (Kolegium ÚDHPSH plní též funkci Senátů NKÚ). **Kolegium NKÚ je mocnější než Kolegium ÚDHPSH.**

SROVNÁNÍ PRAVOMOCÍ KOLEGIÍ V NKÚ A ÚDHPSH	Kolegium nebo Senáty NKÚ	Kolegium ÚDHPSH	Poznámka
Schvaluje plán kontrolní činnosti	✓	✓	
Schvaluje návrh rozpočtu	✓	✗	V ÚDH pouze projednává
Schvaluje změny rozpočtu	✓	✗	V ÚDH předseda jen zpětně informuje
Schvaluje závěrečný účet	✓	✗	V ÚDH pouze projednává
Schvaluje kontrolní závěry	✓	✗	V ÚDH pouze projednává
Schvaluje jednací řád	✓	✓	
Schvaluje organizační řád	✓	✗	V ÚDH pouze projednává
Rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí o námitce	✓	✓	
Rozhoduje o námítce podjatosti člena Úřadu	✓	✓	
Schvaluje výroční zprávu apod.	✓	✓	
Rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím vydaným Úřadem	✗	✓	NKÚ totiž neukládá sankce ani opatření k nápravě.
Zřizuje poradní orgány a jmenuje jejich členy	✗	✓	Odměny členům určuje předseda ÚDH
Schvaluje vnitřní předpisy	✓	✓	V NKÚ schvaluje jen vyjmenované vnitřní předpisy (jako organizační a pracovní řád). V ÚDH naopak jen organizační řád a služební předpisy ne.
Schvaluje výkladová stanoviska	✗	✓	NKÚ nevydává výkladová stanoviska.